

AUTEURS- EN PORTRETRECHT

Als leerkracht ga je vaak aan de slag met afbeeldingen, muziek, foto's, film en teksten van iemand anders. Al is het om een les voor te bereiden, een activiteit te plannen... Maar je mag niet zomaar het werk van anderen gebruiken. Vaak zijn deze werken auteursrechtelijk beschermd. Hoe weet je nu of een werk beschermd is? Of hoe vraag je toestemming aan iemand? En wanneer mag je een film vertonen? Of een boekfragment kopiëren en delen op een digitaal leerplatform?

Wat je zeker moet weten over auteurs- en portretrecht

1. **Auteursrecht...** wordt toegekend aan iemand die een idee op een concrete manier vorm geeft. Ideeën op zich worden niet beschermd, wel de concrete uitwerking. Er moet sprake zijn van originaliteit of eigen intellectuele schepping: het werk is het resultaat van de eigen, creatieve keuzes van de auteur. Het uitgangspunt van het auteursrecht is dat alle rechten voorbehouden zijn aan de auteur. Alleen hij heeft het recht om zijn werk te reproduceren en aan het publiek mee te delen. Wil je een afbeelding of liedje gebruiken, dan mag dat alleen met toestemming van de auteur. Er zijn wel een aantal strikt afgelijnde uitzonderingen op dit algemene principe, zoals de privékopie, of de parodie.
2. **Portretrecht.** Voor het maken van een afbeelding van iemand, maar ook voor het gebruik ervan, is de uitdrukkelijke toestemming van de afgebeelde persoon nodig. Dit heet 'portretrecht' of 'recht op afbeelding'. Als een kind minderjarig is, dan moeten de ouders toestemming geven om een foto van het kind te laten maken of te gebruiken. Toch praat je het best met je kind over dit recht.
3. **Creative Commons.** Deze licenties bieden auteurs de mogelijkheid om onder bepaalde standaardvoorwaarden hun werk ter beschikking te stellen aan gebruikers. Deze licenties dienen om de verspreiding van auteursrechtelijk beschermde werken via het internet zoveel mogelijk te stimuleren zonder inbreuken op het auteursrecht.
4. Er zijn een aantal **uitzonderingen voor het onderwijs**, zoals het citaatrecht, kosteloze uitvoering in kader van een schoolactiviteit of een reproductie als illustratie ... De (interactieve) affiche auteursrechten van Mediawijs maakt je wegwijs in wat mag en wat niet.

“ Ouders kunnen akkoord gaan met een manier om een foto te verspreiden, maar niet met een andere manier van verspreiden. Zo kunnen ze het goed vinden dat de school de foto's deelt op een gesloten Facebook pagina, maar niet akkoord zijn met het verspreiden via de schoolwebsite die iedereen kan bekijken. ”

Tips voor jou als leerkracht

Geef het goede voorbeeld. Het is belangrijk dat kinderen leren dat ze werk van anderen niet zomaar mogen gebruiken, kopiëren en verspreiden. Leer hen waar ze rechtevrije foto's, muziek ... kunnen vinden. Bedenk eventueel samen met hen situaties waarin het niet fijn is als iemand je foto gebruikt zonder toestemming. Zoals een foto van een gênante situatie of een flauwe grap.

Vraag toestemming als je een foto van iemand wil gebruiken. Geeft iemand je geen toestemming? Ga dan op zoek naar een manier om die persoon op een anonieme manier in beeld te brengen of gebruik een ander beeld.

Wil je materiaal gebruiken waar je (nog) geen toestemming voor hebt? Ga na of je toestemming moet vragen. Krijg je geen toestemming? Ga op zoek naar alternatieven.

Aan de slag

⚡ **Wat is 'recht op afbeelding'**

www.medianest.be/rechtopafbeelding

7 tips om uit te leggen aan kinderen wat 'recht op afbeelding' betekent.

⚡ **Lespakket Net op 't net**

www.ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/lesmateriaal

Een kant-en-klaar lespakket over online privacy.

⚡ **Lespakket Recht op afbeelding**

www.ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/lesmateriaal

Een kant-en-klaar lespakket over het recht op afbeelding.

⚡ **Affiche auteursrechten**

www.mediawijs.be/tools/auteursrecht-help-affiche

Een handige affiche over auteurs- en portretrecht die je op basis van vragen naar het juiste antwoord leidt.

⚡ **Interactieve affiche auteursrechten**

www.mediawijs.be/tools/auteursrecht-help-interactieve-affiche

Een interactieve versie over auteurs- en portretrecht.

Leesvoer

⚡ **Thema - 'Privacy' op 'Ik beslis'**

www.kbeslis.be/ouders-leerkrachten/fotos-en-filmpjes

⚡ **Thema - 'Privacy' op MediaNest**

www.medianest.be/thema/privacy

⚡ **Dossier - 'Auteursrechten' op Mediawijs**

mediawijs.be/dossiers/dossier-auteursrechten

⚡ **Boek - (W)onderwijze media**

www.mediawijs.be/wonderwijzemedi